

บทบรรณาธิการ

ภูมิทัศน์การพัฒนาของสังคมไทยดำเนินอยู่ภายใต้แรงปะทะของเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่ซ้อนทับกันอยู่ ไม่เพียงปรับโฉมในระดับมหภาค หากแต่รุกล้ำลงสู่ประสบการณ์ชีวิตของผู้คนแบบหยั่งรากลึก บทความในวารสารฉบับนี้เชื่อเชิญให้ผู้อ่านได้กลับมาพิจารณาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างโครงสร้างที่กำกับชีวิต กับการกระทำของมนุษย์ในการต่อรอง สร้างความหมาย และออกแบบความเป็นไปได้ใหม่ ๆ ท่ามกลางข้อจำกัดในสังคมที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอน

ภาวะวิกฤตมักถูกมองว่าเป็นช่วงเวลาโครงสร้างทางสังคมเผยตัวออกมาอย่างชัดเจน ทั้งในเรื่องความเปราะบาง ความเหลื่อมล้ำ และวิธีที่ผู้คนต้องปรับตัว บทความรับเชิญว่าด้วย **การจัดการภาวะวิกฤต งานที่(อาจ)ไม่เคยพร้อม** โดยรองศาสตราจารย์ ดร.กวีดา กมลเวช รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและนักวิชาการด้านการจัดการภัยพิบัติในฉบับนี้ เป็นจุดตัดทางความรู้สำคัญที่เปิดให้สังคมทบทวนทิศทางและให้ความสำคัญของ “การจัดการอย่างเป็นระบบ” ในฐานะกระบวนการที่เกี่ยวพันกับพื้นที่ นโยบาย และทุกชีวิต สะท้อนให้เห็นว่า ความรู้ ความเข้าใจ การตัดสินใจ โครงสร้างการพัฒนา เทคโนโลยีและพลวัตของประเด็นวิกฤต ล้วนส่งผลต่อชีวิตประจำวันของผู้คนในแบบที่ไม่อาจมองข้ามได้

ในส่วนของการทบทวนวิจัยทั้ง 10 บทความได้ขยายต่อความเข้าใจในภาวะวิกฤตและความไม่แน่นอน ควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคม ทั้งเรื่องความเสี่ยงเชิงนิเวศและประสบการณ์ชุมชน การสร้างความหมายวรรณกรรมในยามวิกฤต ไปจนถึงการวัดสมรรถนะทางการศึกษา การจัดการองค์กร และการพัฒนาผู้ประกอบการ แม้ว่าบทความจะอธิบายปรากฏการณ์ผ่านศาสตร์ที่แตกต่าง แต่กลับเชื่อมโยงและยืนระยะอยู่บนจุดร่วมเดียวกัน นั่นคือ การมองการเปลี่ยนผ่านทางสังคมจากโครงสร้างกรอบแนวคิด และเสียงจากผู้คนที่ท่ามกลางความไม่แน่นอน หากประมวลภาพรวมขององค์ความรู้ในวารสารฉบับนี้ อาจจัดกลุ่มสาระสำคัญได้ 4 มิติ

1. การตั้งคำถามเรื่องพื้นที่ของการศึกษาระหว่างมาตรฐาน ความรู้และพลังสร้างสรรค์ของผู้เรียน

บทความของ **พิมพ์น้ำผึ้ง วรรณสาม และคณะ** ชี้ให้เห็นความละเอียดอ่อนของการวัดผลสมรรถนะด้านการโค้ดดิ้งภายใต้ทฤษฎีการสรุปอ้างอิง ซึ่งมีได้เป็นเพียงการทดสอบทักษะ แต่เป็นการพิจารณาว่าระบบประเมินที่เราใช้อยู่เน้นที่เชิงตรงและยุติธรรมต่อผู้เรียนเพียงใด ผลการศึกษาชวนให้คิดถึงสภาวะการเรียนรู้ยุคดิจิทัลที่ต้องอาศัยเครื่องมือวัดผลที่เข้าใจทั้งความสามารถและความแตกต่างของผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง

บทบรรณาธิการ

ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย งานของ**ฉัตรวิไล สุรินทร์ชมพู และคณะ** เสนอภาพของการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมที่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและครูในกระบวนการวางแผนจนถึงการประเมินผล ตอกย้ำข้อเท็จจริงว่าการพัฒนาเด็กต้องเป็นการสร้างระบบที่รองรับการเติบโตของมนุษย์อย่างรอบด้าน

ข้อค้นพบของ**สิทธีพงษ์ ปานนาค** เติมเต็มความรู้ในระดับโครงสร้าง ผ่านการศึกษาและสร้างโมเดลการบริหารโรงเรียนที่ต้องการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยยึดหลักการกำหนดเป้าหมาย การวางแผน และการประเมินผลเพื่อทำให้โรงเรียนเป็นพื้นที่การเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับทุกภาคส่วน

ขณะที่บทความของ**เกตุวดี ขจรเจริญ และรองชัย สุริรัศมิ์** ชี้ให้เห็นช่องว่างที่เป็นเงื่อนไขแวดล้อมชีวิตทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยว่าความสำเร็จมิได้เกิดจากความพยายามส่วนบุคคลเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับโครงสร้างเชิงนโยบาย สภาพแวดล้อมทางงานวิจัย และกลไกสนับสนุนที่เปิดพื้นที่ให้มีการสร้างองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง

2. ช่องว่างของเศรษฐกิจร่วมสมัยและพฤติกรรมผู้ใช้ในมิติเทคโนโลยีกับความต้องการในโลกจริง

ประเด็นการเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม ปรากฏชัดในงานของ**อัจฉรา ชมภูกัน และเกศกุล สระกวี** แสดงให้เห็นว่าการศึกษาด้านผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการทางสังคม การสร้างธุรกิจเพื่อสังคมจำเป็นต้องมีฐานความรู้และการพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นระบบมากกว่ามีเพียงแรงบันดาลใจหรือเจตนาดีแต่ลำพัง

ในชีวิตประจำวันของคนรุ่นใหม่ งานของ**วัชรพงษ์ แสงใส และคณะ** ชี้ให้เห็นพฤติกรรมการใช้บริการช้อปปิ้งนอกสถานที่ของนิสิตมหาวิทยาลัย และระบุบทบาทของปัจจัยที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ราคา การรับรู้ประโยชน์ ไปจนถึงวิธีการชำระเงิน สะท้อนความเชื่อมโยงระหว่างนวัตกรรมและความจำเป็นในระดับปัจเจกที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน

3. บริบทของสิ่งแวดล้อม ความเสี่ยง และนโยบายชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

บทความของ**พรรณสิทธ์ เทียมกัน และคณะ** สืบสวนการใช้บรรจุภัณฑ์ในร้านแผงลอยรอบโรงเรียน ทำให้เห็นช่องว่างระหว่างความรู้และทัศนคติที่ดีกับข้อจำกัดของทางเลือกในตลาด กลายเป็นคำถามเชิงนโยบายว่า หากสังคมต้องการลดขยะพลาสติกอย่างจริงจัง จะต้องมีระบบสนับสนุนที่เป็นธรรมต่อผู้ค้ารายย่อยอย่างไร

บทบรรณาธิการ

ในระดับชุมชน งานของ**พุทธศักดิ์ กำจร และวัชร เชียงกุล** นำเสนอกรอบนโยบายสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เน้นความร่วมมือและการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง ทำให้เห็นบทเรียนว่าการพัฒนาที่ดีไม่อาจเกิดขึ้นได้จากภายนอก แต่จำเป็นต้องอาศัยความเป็นเจ้าของร่วมและการพัฒนาศักยภาพของคนในพื้นที่เป็นฐานคิดสำคัญ

บทความของ**พิชญ์นิพัทธ์ วิชัยโน และกุลพรุ ศักดิ์วิทย์** ทำความเข้าใจกระบวนการสังคมเรื่องสิ่งแวดล้อม ทำให้ได้ยินเสียงจากชายฝั่งบางขุนเทียนที่ต้องเผชิญการกัดเซาะอย่างต่อเนื่อง ภายใต้กรอบคิดคุณภาพชีวิตสีเขียวเชิงอัตวิสัยร่วมกับแนวคิดความเสี่ยงของเบ็ค พบว่าความเสี่ยงไม่ใช่เพียงภัยคุกคาม หากยังเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบสร้างตัวตน จินตนาการสังคม และการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันผ่านประสบการณ์ท้องถิ่น

4. การต่อรองความหมายในห้วงยามวิกฤตผ่านวรรณกรรมและวาทกรรม

บทความของ**อนัญญา วารีสะอาด** ถอดรหัสตัวบทในเรื่องสั้นแนวโควิด พบว่า หน้าทีของวรรณกรรมไม่เพียงถ่ายทอดประสบการณ์ระดับปัจเจกในยามวิกฤต หากยังสร้างพื้นที่ให้ต่อรองความหมายของความปกติใหม่ ทั้งในฐานะกรอบวัฒนธรรมที่ผู้คนยอมรับ และในฐานะความไม่ปกติที่ตัวละครและผู้อ่านบางส่วนสามารถเลือกวิพากษ์และต่อต้าน เสียงเหล่านี้ช่วยให้ทำความเข้าใจอารมณ์สังคมในเวลาเปราะบาง

โดยสรุป เนื้อหาในฉบับนี้นำเสนอว่าการพัฒนาไม่อาจจำกัดอยู่เพียงการออกแบบนโยบายหรือเทคโนโลยีใหม่ หากต้องกลับมาเริ่มต้นจากการฟังเสียงของผู้คน ความเข้าใจเงื่อนไขเชิงระบบ และการสร้างพื้นที่ให้ความรู้ทำงานร่วมกับสังคมที่ดำเนินไปบนความไม่แน่นอนท่ามกลางวิกฤตรอบด้าน บทความทั้งหมดทำให้เราเห็นความซับซ้อนของสังคมไทย ณ ห้วงจุดเปลี่ยนสำคัญ

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะสามารถขยายบทสนทนาด้านสังคมและการพัฒนาอย่างมีนัยยะ เป็นพื้นที่ทางความคิดที่ช่วยขับเคลื่อนงานวิชาการซึ่งมิได้เพียงตอบโจทย์เชิงนโยบาย เศรษฐกิจ หรือประสิทธิภาพ หากยังเป็นกลไกในการสถาปนาจุดยืนของวารสารสังคม-วิจัยและพัฒนา ที่ยึดมั่นในคุณค่าของความรู้ ความเป็นมนุษย์ และความเป็นธรรมอย่างยั่งยืน

รองศาสตราจารย์ ดร.นิริดา แสงสิงแก้ว
บรรณาธิการวารสาร